

HIGIENE, MEDICINA Y ECONOMÍA DEL CAMP

PREAMBUL

Higiene vol dir posar els medis possibles pera evitar las malalties, ó pendre midas profilácticas ó preventivas: higiene vé de higeia, grech, que vol dir salut; y tracta, per lo tant, dels medis que s'han d'emplear pera conservar la salut, aixis com la medicina tracta dels medis de curar als que han perdut la salut, ó sia als malalts, que poden esser plantas, animals y personas.

Economía vol dir direcció ó administració de la casa: hi ha economía política, qu' es la direcció de la casa nació, respecte al modo de produhir, distribuir y consumir las riquezas de la nació, societat ó pais; entenentse per riquezas tot lo que serveix per satisfer las necessitats del home: hi ha economía rural, qu'es la direcció d'una finca ó explotació rural ó del camp; y la economía doméstica, qu' es la direcció del govern interior de una casa, que generalment va á cárrech de la mestressa.

La salut ja que es un dels millors béns ó riquezas, havém d'aplicar els medis per conservar-la; perque una persona malalta es una carga per ell y pe'ls demés; si bè tenim l'obligació dintre la familia de cuydarlos mútuament, quan estiguém malalts, que tots tart ó d'hora hi estarem; y, tal farás, tal trobarás; además Deu ho mana.

Se pot assegurar que la major part de las vegadas estém malalts per culpa nostra; per falta de higiene; ja qu'es la salut l'estat ordinari y natural; de tal modo que si visquessim com cal, imitant á nostres antepassats en sas bonas costums, y seguint las reglas de higiene, casi tots podríam arribar á 100 anys.

Fa poch vaig visitar á un pagés qu'estimo molt, que tè 95 anys, y no tè cap mal, habentme donat tres horas següidas de conversa animada; y me va dir feya poch dias s'havía mort un altre pagés amich sèu de la mateixa edat, qu'encara passava 'l día al camp ab l'aixada ó magaya á la má: aixó sí, es un pagés de l' antigalla: porta barretina fosca; no ha tingut vicis, ni ha viscut adelerat, d'aquells que la paraula val més que las escripturas d'ara; y passa el Rosari. Aixó vol dir que per estar sá de cos convè estar sá del ánima, del enteniment y del cor, pensant y obrant bè, qu'es lo que dona salut y tranquilat, ó com deya un sabi metje: que per tenir salut y viure molts anys, convenia vencer als enemichs del ánima, mon, dimoni y carn, y als enemichs del cos, que son el tabaco, 'ls licors y 'ls cafés.

De la salut dels animals, com ens costan diners y 'ns podèn arruinar si se'ns moren, ja'n passém cuidado; pero molts vegadas están malalts y se'ns moren per nostra ignorancia, mal génit y poch comte. El pagés acut al metje per las personas y al menescal pe'ls animals; pero li es molt convenient tenir alguns coneixementes per no cridar per touteries als facultatius; y en cas grave y urgent, saber lo que se ha de comensar á fer, perquè els facultatius molts vegadas están lluny y quan arriuan el mal ha corregut més que 'l professor y ja no hi ha remey, ó es més difícil per haver passat la oportunitat.